

IMF: Finland — konsultation 2015 enligt artikel IV

Avslutande kommentarer i sammandrag

Finlands ekonomi har befunnit sig i recession under tre år, på grund av en unik samtidig förekomst av konjunkturrelaterade och strukturella chocker. Återhämtning genom förbättrad produktivitet och ökat arbetskraftsdeltagande är en central utmaning för Finland. Detta kräver omfattande strukturreformer som inkluderar löneförhandlingssystemet, arbetslöshetsförsäkringen och aktiva arbetsmarknadsprogram. Under tiden borde finanspolitiken balansera mellan att konsolidera de offentliga finanserna och att trygga återhämtningen.

Efter den kraftiga nedgången väntas en försiktig återhämtning. Bruttonationalprodukten förutspås öka med 0,4 procent 2015, delvis tack vare den privata konsumtionen eftersom låg inflation och amorteringsfria perioder i fråga om bostadslån upprätthåller hushållens köpkraft. Den ekonomiska tillväxten förutspås stiga till 0,9 procent 2016, i huvudsak tack vare pappersindustrins investeringar. Sämre tillväxt än väntat hos handelspartner, överraskande chocker på finansmarknaden eller större effekt än beräknat av konsolideringen av de offentliga finanserna kan få återhämtningen att bromsa in. Om ytterligare strukturreformer inte genomförs blir tillväxten på medellång sikt mycket långsammare än före krisen.

Den nya regeringens omfattande strukturreformprogram lovar sätta fart på tillväxten, men de måste vidareutvecklas och genomföras. Fjolårets överenskommelse om pensionsreformen bidrar till att fördröja nedgången i utbudet på arbetskraft och krymper det långsiktiga hållbarhetsunderskottet i de offentliga finanserna. Det färskaste förslaget till riksdagen om att avreglera öppettiderna inom handeln är ett välkommet konkret steg som kan ha en direkt positiv inverkan på sysselsättningen och totalproduktionen. Den senaste tiden planer på att minska arbetsskattekilen, övertidsersättningarna och de lediga dagarna med lön bidrar till att förbättra konkurrenskraften men undanröjer inte behovet av mer omfattande arbetsmarknadsreformer. Sådana reformer måste ännu utvecklas.

Delegationen lyfte fram några reformobjekt som behöver prioriteras. Det centraliserade kollektivavtalsförhandlingssystemet minskar lönespridningen och begränsar företagets förmåga att anpassa lönerna enligt den företagsspecifika produktivitetsutvecklingen. Detta minskar incitamenten för att anställa arbetskraft i verksamhet med högre produktivitet och försvårar nödvändig anpassning. Det resulterar också i en relativt hög minimilön som minskar efterfrågan på lågutbildad arbetskraft och ökar den strukturella arbetslösheten. För att öka arbetskraftsdeltagandet och stärka incitamenten att ta emot arbete borde arbetslöshetsersättningarna reformeras, bland annat genom att begränsa ersättningsperioderna och förbättra övervakningen. En del av inbesparingarna från dessa reformer kunde användas för att stärka aktiva arbetsmarknadsprogram, bland annat genom tidigare och mer omfattande registrering. Eftersom arbetslösheten ökar är regeringens planer på att dra ner på utgifterna för den aktiva arbetsmarknadspolitiken oroväckande. Ökad tillgång på bostäder till rimliga priser i tillväxtområden skulle underlätta arbetskraftens rörlighet från områden med hög arbetslöshet. Mera finansiering till FoU, inklusive välskräddade skatteincitament, kunde sätta fart på innovationer och produktiviteten.

En så tillväxtfrämjande konsolideringstakt och konsolideringsstruktur som möjligt skulle stödja återhämtning. De offentliga finanserna måste konsolideras för att säkerställa långsiktig hållbarhet och för att EU:s regler ska följas, men detta innebär risker för den kortsiktiga tillväxten. I detta avseende borde anpassningen av de offentliga finanserna i första hand fokuseras på att möta trycket på lång sikt, till exempel genom att genomföra de planerade reformerna av social- och hälsovårdstjänsterna. Nedskärningar i infrastrukturprojekt som svarar på identifierade behov och ökar tillväxtpotentialen borde

undvikas. Höjningen av inkomstskatteavdraget 2016 torde bidra till att upprätthålla konsumtionen. En senareläggning av den planerade höjningen av arbetslöshetsförsäkringsavgifterna kunde hindra att arbetskraftskostnaderna stiger när efterfrågan på arbetskraft är låg. Tyngdpunkten i det planerade tillväxtpaketet borde ligga på början, så att tillväxten uppmuntras när det behövs som mest.

Riskerna för den finansiella stabiliteten tycks vara under kontroll men det är viktigt att se till att det finns ett robust ramverk för att hantera framtida chocker. Bankerna är lönsamma och kapitalstarka. Hushållens lån och bostadspriserna har börjat stiga långsammare, och bostadspriserna tycks överlag ligga i linje med det ekonomiska läget. Senaste års kreditinstitutslag skapade ett ramverk för makrotillsyn och tillhåll politikverktyg för den. Det finns utrymme för att ytterligare stärka ramverket, särskilt genom att introducera en systemriskbuffert. Det regionala samarbetet kring finansiell stabilitet borde också utökas.